PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

СТАЛІНСЬКИЙ ВЕЛИТЕНЬ.

Сталін, бувша Юзівка, в Донбасі, спочатку здається звичайним провінціональним містом, з крамницями, кооперативами, радянськими установами, бульварами, казармами. Але вже в самому місті ви відчуваєте подих копалень та заводів.

Ось і сам сталінський завод, цей півстолітній велитень, піонер південної металюргії. Проста, дихає організм цього багатющого краю.

***

Сталінський завод збудовано 60 років тому. З виробничого боку завод погано устаткований та збудовано. Будували його Англійці, розраховуючи на дешеву робочу силу.

Завод розпорошено. Домени розташовано далеко від мартенів. Розпорошено прокатні цехи. Ось чому потрібно так багато залізничого транспорту для звязку.

Однак, околишні обставини надзвичайно сприятливі для зросту заводу. Поруч із заводом багатющі поклади коксового вугілля, кар'єри вапняку. Доломіти та вогнетревала глина, потрібні для періодичної перекладки доменних і мартенівських печей поблизу заводу. Завод десятками років виковував кваліфікованих пролетарів, що не розпорошилися за голодних років. Сталінський завод був в перших лавах велитнів, що взялися лікувати рани важких років руїни. Сталінські шахтярі ціною життя із напівзатоплених копалень постачали перші транспорти палива Москві та Ленінградові, що замерзали від холоду.

1923 року ще здавалось за неможливе досягти передвоєнного рівня видобутку вугілля, вироблювання чавуну й заліза. Але ось три роки гарячкового відбудовного періоду — і величезне напруження і "недосяжна" межа — передвоєнні норми — уже залишена далеко позаду.

На сталінському заводі та копальнях працюють на три зміни: робітнича армія уже перевищує 30 тисяч.

Нині завод влаштовує нову технічну базу. Він закладає підмурок міцної домни, на зразок "американки", кращої печі не лише в Сталіні, але і в усьому Донбасі. Із цього першого нового кістяка мусить вирости новий сталінський завод американського типу, міцно устаткований та механізований від першої до останньої ланки. Це потрібно, бо стара доменна і мартенівська піч, прослуживши десяток років та зваривши в своїх надрах декілька міліонів пудів чавуну та заліза, прогорає наскрізь.

Нові шари робітників влилися до заводу. Частина людей переварюється в могутньому виробничому котлі, частина не цілком призвичаюється, а частина йде назад.

Добре працюють сталінські професійні технічні курси. Вони вже випустили не один десяток цілком підготовлених доменників, сталеварів, газовщиків, палячів, токарів та слюсарів. Зростає молода армія фабзавучнів. Заводи та копальні обростають силою, яка два-три роки тому прибула з села, з червоної армії.

Тисячі робітників ще туляться по старих касарнях. Але за останні два роки біля заводу та копалень виросли нові робітничі села. За два будівельних сезони 1925—1926 року витрачено в Сталіні на робітниче житлобудівництво 3½ міліона карбованців. В нових будинках уже влаштувалось біля 5 тисяч робітників. Частина робітників самі будують хатки-мазанки, одержуючи від комбінату в кредит будівельний матеріял та залізо. Таких хато-квартир за міською межою уже майже тисяча.

Сталін день і ніч гуде. Сталін шукає ширшого шляху, щоб викараскатись із тісних рямців старого устаткування, викараскатись із житлової кризи на широкий шлях соціялістичного будівництва.

Ол. Перовський.

СЕРЦЕ РАДЯНСЬКОЇ ТЯЖКОЇ ІНДУСТРІЇ.

Загальний вид заводу в Сталіні, в Донбасі, на Радянській Україні.

сто в небо упираються сталеві вежі домен заводу; блищать величезними очима мартени. Далі — прокатні цехи, залізничі, електричні стації, допоміжні будинки, контори. На обидва боки від заводу маячать могилами копальні.

Копальні та завод живуть спільним трудовим процесом. Більша частина вугілля, що його добувають у копальнях,

СЕРЦЕ РАДЯНСЬКОЇ ТЯЖКОЇ ІНДУСТРІЇ.

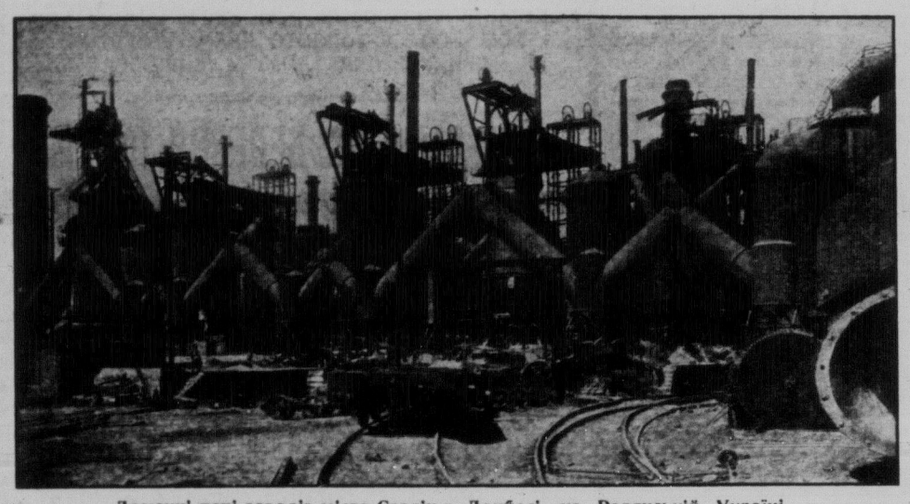

Доменні печі заводів міста Сталін в Донбасі, на Радянській Україні.

іде на потреби заводу. Завод поширив старі і побудував нові коксові печі, що випалюють на добу сотні тисяч пудів вугілля та коксу. Кокс цілком іде в домну. Із коксу, руди і вдувного повітря в могутніх доменних печах-вежах при тисячній температурі вариться чавун. Міць Донбасу — у вугіллі та чавуні. Ними, як двома легенями, дихає організм цього багатющого краю.

ФОТОГРАФІЯ В ТЕМНОТІ.

Англійському фізикові Бердові вдалося збудувати апарат, яким можна робити фотографічні знимки в темноті. Можна фотографувати тим апаратом не тільки мертві предмети, що находяться в темній кімнаті, але також людей і події, що відбуваються в темноті.

В присутности відомих англійських хеміків та фізиків, як також представників англійської армії, зроблено перші проби.

Апарати приміщено в зовсім темній кімнаті. Після того вузькою щілиною пропустили позачервоні лучі. По кількох секундах в апараті появилися відбитки предметів, що находилися в кімнаті. Пізніше один з запрошених на пробу увійшов до кімнати, освітленої позачервоними лучами. Його сильветка відбилася на кліші.

Якщо ці проби докладні, то цей винахід може бути в майбутності дуже корисний. Морські ліхтарні зможуть відповідно приміненим апаратом фотографувати все те, що діється навколо на морю. А крім того, це страшне оружжя в майбутній війні. А саме: можна буде в темноті фотографувати позиції і рухи ворога.

ЕКСПЕДИЦІЯ ВІДКРИЛА ГОРИ НА СИБІРІ.

ЛЕНІНГРАД, 7. березня. — Наукова експедиція відкрила в районі Якутска гори, які будуть названі горами Леніна. Є вони більше як 1,000 миль довгі й 300 миль широкі, а в деяких місцях високі на одинайцять тисяч стіп.

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ДУМКИ ВІДНОСНО БЮРА ДОПОМОГИ ІМІГРАНТАМ.

Лейдівуд, Ман.

Прочитавши в "У.Р.В." ухвали 8. з'їзду ТУРФДім, а з'окрема про "бюро поради і моральної допомоги іміґрантам", я дуже зрадів, що наша організація так значно поступає і займається й такими практичними справами.

Гадка допомоги іміґрантам є добра і на часі. Хоч більшість прибуваючих іміґрантів мають знайомих чи свояків, то все таки цей знайомий або свояк — або занятий власними справами, або попросту не знає куди вдатись, виправляє бідного іміґранта "на роботу" без практичних вказівок і порад, а бідний чоловік мусить вчитись гірким досвідом того, що міг мати без труду.

Знову-ж іміґранти, що приїзджають з родинами, потребують особлившого заопікування, бо не всі приїздять на готове, а часто трапляється, що і знайомі або свояки, до яких вони приїздять, є так само бідні і тяжко їм утримувати тих людей. Для них можна-би вишукувати тимчасове комірне на фармах або у малих місточках. В кожній околиці знайдеться кільканайцять таких хат до рентовання за пять доларів або низче на місяць. Коло такої хати звичайно є стайня, курничок, акер або два городу і палива до схочу; хиба за фіру треба заплатити. Тут можна тримати корову або й дві, дріб і безроги. Літом, коли чоловік пішов-би до роботи, то решта членів родини знайшли-би доволі заняття поміж фармерами, котре давало-б їм достаточний прожиток.

Знову-ж самітні іміґранти — після літньої праці мають звичай перебувати по більших містах. Прожити в місті коштує дорого і робітник по кількох тижнях їде до ліса, де серед незвичайно тяжких умовин працює майже за дармо, заплативши дорогу, шмаття й іншу всячину. Праця тяжка, а ще до того і зимно і сніги, от хоч-би так, як цеї зими.

Такі самітні робітники, що не мають роботи в зимі, можуть перебувати на фармах. Цеї зими я допоміг шістьом таким робітникам винайти порожну хату. Вони пристарали собі палива, муки, мяса, бараболь, капусти і инших споживчих товарів, жиють собі прекрасно і вираховують, що їх коштує кожного лише поверх вісім доларів місячно так прожити. Тут вони підуть собі деколи на представлення, тут їх мають за людей. Є і такі фармері, що мають більші помешкання і можуть завжди містити одного або двох робітників. Вони часом врубали-б дров або помогли-б в иншій домашній роботі, як це звичайно буває, і їх коштувало-би дуже мало, або й зовсім нічого. Трапляється так, що чоловік купує собі "борт", а фармерка варить йому. По моїй думці, робітник, маючи пятьдесять доларів, може дуже вигідно перезимувати на фармах. Ощадність така — в сучасному тяжкому економічному положенню — є дуже пожадана.

В виду того завданням бюра повинно бути менше більше слідуюче:

Уділювати іміґрантам точних інформацій про роботи, роботодавців, про юнії, про закон відшкодування ("компензейшен ект") і т. ин.

Вишукувати у фармерських околицях порожні хати, де-би можна приміщувати іміґрантські родини в комірне. Закладати комітети допомоги в таких околицях.

Посередничити у вишукуванню місць на зимування самітним робітникам.

Посередничати між фармерами й іміґрантами, коли їм потрібно робітників.

Провадити просвітну роботу і обзнайомлювати робітників з канадійським робітничим життям взагалі.

Подаючи цих кілька думок з власного досвіду, я рішучо переконаний, що зимувати на фармах можна дуже тано.

Діяльність бюра не повинна бути лише для іміґрантів, але для усіх робітників, а робітники, зимуючи на фармах, заощадили-би багато грошей.

Іван Гладун.

ОРГАНІЗАЦІЯ — ОДИНОКИЙ ВИХІД ДЛЯ РОБІТНИЦТВА.

Лейквю Парк, Онт.

Не довго я ще в робітничій організації, але я вже зрозумів ясно, що доля робітників лежить в їх власних руках і що шлях до їх кращого життя веде тільки через робітничу організацію. Коли-б всі робітники це зрозуміли сьогодня, то ще сьогодня вони могли-б зробити своє життя багато кращим, як воно є зараз. Не треба тут нічого більше, як цеї одинокої свідомости в робітників, що їх сила і правда лежить в їхній організованости. Вистарчить тільки, щоб всі працюючі схотіли порозумітись між собою й створити одну могутню робітничу організацію, а вся кривда й неправда щезли-б на віки між людьми на землі, мов від удару грому.

Скільки мук, горя й злиднів могли-б ми чорнороби заощадити собі, коли-б ми зрозуміли відразу, що це таке робітнича організація.

А ми могли-б зрозуміти, коли-б тільки хотіли! Ми змогли-б напевно, — про це запевняю вас я, простий робітник, що до недавна ходив самий одинцем, блукав в темряві, світа не бачив кругом себе і нічогісінько не розуміїв — чому ми, діти праці й злиднів мусимо весь наш вік коротати в злиднях. Ходив і я одинцем, до ніякої організаці не належав, про ніщо не думав — аж коли заслаб і пішов під операцію. Тоді-то все, що я мав і що заощадив собі був, пішло на шпиталь і на лікарів, а коли вийшов з шпиталю, я був бідний, голодний і босий. І ніде ніхто мене не знав, і ніхто не спитав: хто ти й звідки ти, чи ти їв, чи ти мав де голову склонити. Кругом мене холодно, пусто, самітно, в серці невисказано болючо.

Аж ось принагідно купив за останніх кілька центів "Укр. Роб. Вісти" і став їх читати, щоб нудьгу забути. Читав, читав, і неначе на душі лекше й ясніше ставало, бо там писалось про таких самих злидарів, як і я; писалось про їхнє горе й кривди і про те, як можна робітникові вийти з того тяжкого свойого положення. Я читав щораз жадібніше й перечитавши її до останнього слова, я вже знав, що є робітничі організації, в яких згуртовані робітники в тій цілі, щоб собі взаїмно помагати в біді, щоб працювати спільно для своєї освіти. Оттак я довідавсь про ТУРФДім і Р.З.Т. Мені здавалось немов мене кличе якийсь могутній голос: Товаришу, робітнику, ходи до нас, ставай в наші ряди і поможи нам будувати краще життя для нас робітників. І я пішов до відділу ТУРФДім в Содбори й зголосився в члени до Р.З.Т. Від того часу минуло заледви кілька місяців, але я неначе відродився і світ мені зовсім инакший видається. Я зрозумів велику тайну, чому ми працюючі все так бідуємо. Тільки тому, що ми несвідомі й не з'організовані, тому що ми байдужні до власної долі і не хочемо навіть подумати хвильку над собою: хто ми, що ми й що нас чекає в найблищому майбутньому. І через цю байдужність якраз нам доведеться ще довго ждати на поліпшення нашої долі, аж доки свідомість не пошириться між всіми робітниками. А це певно прийде, так певно, як певним є, що завтра сонце зійде.

Але коли-б це було скорше, то тим ліпше було-б для нас! А це від нас залежить. Памятаймо, що робітник без організації і робітничої газети, як риба без води!

Я прошу оцим редакцію "У.Р.В." висилати мені цей часопис на мою нову адресу в Лейквю, куди недавно перенісся зі Содбори. На це засилаю покищо на піврічну передплату $2.00 і на пресовий фонд $1.00.

Петро Гнатик.

ПОЧЕСНА НАГОРОДА ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ "ВОРКЕРА".

Робітничі почесні прапори в нагороду за успішну працю підчас кампанії в користь "Воркерові" одержали слідуючі Центральні Міські Комітети й поодинокі відділи Компартії Канади:

Ц.М.К. в Порт Артур і Форт Вилям; Ц.М.К. в Лейдісмит і Нанаймо; Ц.М.К. в Форд і Виндсор; Ц.М.К. в Савт Порклюпайн; Ц.М.К. в Вермілiон Виледж; Укр. відділ Компартії в Летбридж, Алта.; Укр. Агітпропком у Вінніпеґу, Ман.

Окрім того є ще багато поодиноких відділів по цілій Канаді, що зробили добру роботу для свойого часопису, осягнувши світлі успіхи в кампанії; сподіємось, що ці останні отримають в найблищому майбутньому почесний прапор.

ПОДЯКА ГОЛОВНОМУ ЗАРЯДОВІ Р.З.Т.

Вінніпеґ, Ман.

Оцим бажаю скласти на сторінках "У.Р.В." цих кілька слів подяки Робітничому Запомоговому Товариству за запомогу, яку я отримав за час моєї слабости. Також складаю щиру подяку опікунам хорих, що відвідували мене в часі моєї слабости.

Я дуже вдоволений тим, що належу до такої організації, як Р.З.Т., бо Робітниче Запомогове Товариство виплачує своїм членам запомогу совісно. Я прибув зі старого краю в 1926 р. і вкоротці зрозумів значіння організації, до якої тепер належу.

Тому кличу вас, робітники і робітниці, не марнуйте часу, а скоро вступайте в ряди Р.З.Т.; не кажіть, що ви здорові, бо робітник мусить все бути забезпечений на випадок слабости або каліцтва. Не кажіть, що ви ще маєте час, але вступайте в її ряди зараз, бо колись може бути за пізно.

З товариським привітом,
Василь Карпіщ.

Чи ви ворог своїм приятелям?

Коли ні, то чому не постараєтеся, аби всі ваші приятелі читали "Укр. Роб. Вісти"? Ви зробите їм приятельську прислугу, як зробите їх передплатниками "У.Р.В."

Відновляйте передплату на "Укр. Робітничі Вісти"!

І. ЕРЕНБУРҐ.

ЛЮЛЬКА.

Оповідання з часів Паризької Комуни.

(Продовження.)

Весною 1869 р., коли Люї Ру було 28 літ, а його синові Полеві два роки, Жуллєта взяла дві сорочки, горня і щітку і переїхала до хати різника, що торгував кониною на вулиці Чорної Вдови. Вона покинула чоловікові Поля, тому що різник був чоловік нервовий і дуже люблячи молоді жінки, взагалі не любив дітей. Люї взяв сина, поколисав його, щоби не плакав, поколисав незручно, тому що вмів тільки каміння піднімати, а не дітей, і пішов з люлькою в устах вулицями передмістя Святого Антонія. Він дуже любив Жуллєту, але розумів, що вона поступила як слід, — у візника було багато жовтих монет, він може навіть переїхати на другу вулицю, а з ним Жуллєта стане безжурно сміятися. Він згадав, що батько його Жан, виходячи липневого ранку з дому з вичищеною зброєю, сказав своїй жінці, а матері Люї, що заливалася сльозами:

— Мені треба йти, а ти повинна сама удержуватися. Півень шукає високого плота, корабель — широкого моря, а жінка — спокійного життя.

Згадуючи слова батька, Люї ще раз подумав, що він поступив як слід, удержуючи Жуллєту, але й Жуллєта поступила не зле, коли відійшла від него до багатого різника.

Потім Люї знову ставив доми і бавив сина. Але незадовго настала війна, і лихі Прусаки облягли Париж. Більше ніхто не хотів ставити домів і недокінчені будинки опустіли. Кулі пруських гармат, падаючи, розбивали доми прегарного Парижа, над якими працювали Люї Ру і другі камінярі. Люї Ру не стало праці, не стало хліба, а трилітній Поль вмів уже мовчки отвирати уста мов вороня. Тоді Люї дали зброю. Взявши її, він не йшов співати й кричати "хліба", а став, як і тисячі других камінярів, теслів і і ковалів обороняти найгарніше з всіх міст, Париж, перед злими Прусаками. Малого Поля приняла до себе добра жінка, власниця склепу з яриною, добродійка Моно. Люї Ру разом з другими робітниками, серед зими, на пів босий, носив гарматні кулі на форт Святого Вінцентія, а гармата стріляла на злих Прусаків. Цілими днями він нічого не їв, бо в Парижі був голод. Він відморозив собі ноги, бо зима була студена. Пруські кулі падали на форт Святого Вінцентія, і робітників ставало чимраз то менше, але Люї Ру не покидав свойого місця біля малої гармати, він боронив Парижа. І найгарніше зі всіх міст годі було не боронити. Без огляду на те, що на фортах панував голод і холод, роїлися огні бульварів Італійського і Капуцинів, було досить рубінових наливок для паничів, і не сходила безжурна усмішка з жіночих лиць.

Люї Ру знав, що короля вже не стало і що тепер в Парижі республіка. Підносячи кулі до гармати, він не міг призадуматися над цим, що це таке "республіка", але робітники, що приходили з Парижа, говорили, що каварні на бульварах, як і передше, переповнені паничами і безжурними жінками. Люї Ру, чуючи їх негодування, уявляв собі, що в Парижі нічого не змінилося, що "республіка" находиться не на вулиці Чорної Вдови, а на широких площах семираменної Звізди, і що, як тільки камінярі проженуть Прусаків, малий Поль далі буде отвирати свої уста. Люї Ру знав це, але не покидав свойого місця біля гармати, і Прусаки не могли вдертися до міста Парижа.

Але одного ранку йому приказали покинути гармату і вернутися на вулицю Чорної Вдови. Люде, котрих називали "Республікою", а були це паничі і безжурні жінки, пустили Прусаків до прегарного Парижа. З люлькою в зубах похнюплений Люї Ру ходив вулицями передмістя Святого Антонія.

Прусаки прийшли і відійшли, але ніхто більше не ставив домів. Поль, як ворона, отвирав уста, і Люї Ру став чистити зброю. Тоді на мурах оголошено грізний приказ, щоби робітники віддавали зброю, бо паничі і безжурні жінки, котрих називали "Республікою", пригадали собі липневі дні 1848 року.

Люї Ру не хотів віддати своєї зброї, а з ним і другі робітники передмістя Святого Анния та других передмість. Вони вийшли на вулицю зі зброєю і стріляли.

На другий день Люї Ру побачив, як вулицями тягнулися чепурні карити, розтяжні екіпажі, фургони й теліги. На телігах лежало усяке добро, а в каритах сиділи люде, котрих Люї звик бачити в каварнях більших бульварів або в Бульонському лісі. Їхали хирляві ґенерали в малинових шапках з грізними вусами, молоді жінки в широких спідницях з кружевами, товсті попи у фіолетних рясах, старі пани в циліндрах ріжних красок, молоді офіцери, що ніколи не бували ні на форті Святого Вінцентія, ні на других фортах, поважні й лисі лякеї, собачки зі стяжками на гладко причесаній, шовковій шерсті а навіть крикливі папугаї. Всі вони їхали в напрямі Версальських воріт. І коли Люї Ру вечером вийшов на площу Опери, побачив пусті каварні, де паничі не пили більше рубінових наливок, і самітні магазини, біля яких вже не сміялися безжурні жінки. Люде з кварталів Елізейських Піль, Отеля і Святого Жермена, люті на робітників, що не хотіли віддати своєї зброї, покинули прегарний Париж, і навіть зеркальна поверхня хідників не відбивала більше огнів та почорніла.

Люї Ру зрозумів, що "Республіка" від'їхала кудись в каритах і фургонах. Він питав других робітників, хто остався на її місці, — йому відповіли: "Паризька Комуна". І Люї зрозумів, що Паризька Комуна живе десь недалеко від вулиці Чорної Вдови.

Але паничі і жінки, що покинули Париж, не хотіли забути найгарнішого зі всіх міст. Вони не хотіли віддати його камінярам, теслям і ковалям. І знову гарматні кулі стали розбивати доми, тепер їх слали не лихі Прусаки, а добрі знайомі гості з "Англійської" каварні і других. І Люї зрозумів, що йому треба вернутися на своє старе місце на форті Святого Вінцентія. Але власниця склепу з яриною, добродійка Моно, була не тільки доброю жінкою, але і доброю католичкою. Вона відказалася пустити до свойого дому сина одного з безбожників, що вбили парижського епископа. Тоді Люї Ру взяв люльку в зуби, а свойого сина Поля на плечі і пішов на форт Святого Вінцентія. В ночі малий спав у домі сторожа водокачки при форті Святого Вінцентія. Сторож подарував Полеві нову глиняну люльку, точнісінько таку саму, яку курив Люї Ру, і кусок мила. Тепер Поль, як тільки йому надоїло слухати вистрілів і гляділи на гармату, що викидала кулі, міг ще пускати миляні баньки. Баньки були всякої краски — голубі, рожеві і лілієві. Вони були подібні до бальонів, що їх купували чепурним дітям в Тілієрійському саді панове і безжурні жінки. Правда, баньки сина каміняра жили тільки хвилину, а бальоники дітей із дільниць Елізейських Піль держалися цілий день, сильно привязані, та одні і другі були прегарні, і одні і другі скоро умирали. Пускаючи із глиняної трубки миляні баньки, Поль забував отвирати уста і чекати на кусок хліба. Підходячи до людей, котрих називано "комунарами", і серед котрих находився Люї Ру, він поважно стискав зубами люльку, наслідуючи батька. І люде, забуваючи хвилями на гармату, ласкаво говорили Полеві:

— Ти правдивий комунар.

(Далі буде.)

"РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК" на сцені Укр. Роб. Дому у Вінніпеґу в суботу, 12. березня роскаже своїм ділом, хто він був і за що його названо розбійником. Не тратьте нагоди побачити його й вчасно набувайте тикети.